

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 10 april 2008

MEDITATIE

Offer en zaad

Het schuldoffer was één van de meest centrale offers van Israëls schaduwdienst. Het werd gebracht om een bepaalde schuld te verzoenen en zo voldoening te geven aan het, door die schuld, geschonden recht.

Van die verzoening door voldoening spreekt bovenstaand woord van de profeet Jesaja.

Hij profeteert van de Knecht des Heeren Die Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld heeft om de schuld te verzoenen, en zo aan Gods geschonden recht te voldoen.

Waarom heeft Hij dat gedaan? Omdat wij mensen de rechten des Heeren geschonden hebben. Zijn geboden overtreden met gedachten, woorden en werken.

Bent u daaraan ontdekt? Werd uw zonde al werkelijk tot schuld voor het heilig recht van God?

Want onze zonde is immers niet slechts een misstap of gebrek, maar in de volle en diepe zin van het woord schuld tegenover de allerhoogste majesteit van God.

Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen.

Jesaja 53:10m

Wij hebben door onze zonde niet alleen onszelf in de grootste ellende gestort, maar hebben bovenal Gods heilig recht geschonden.

En dat geschonden recht moet voldaan worden!

Wij kunnen dat niet, want wij hebben niets om te betalen. We maken integendeel de schuld iedere dag nog groter.

Hebt u dat geleerd? Werd het werkelijkheid voor u: *betaal Mij wat gij schuldig zijt?* of, zoals de catechismus het zegt: *God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede; daarom moeten wij aan haar, of door onszelf, of door een ander, volkomen betalen.*

En als dan gevraagd wordt: *Maar kunnen wij door onszelf betalen?* dan antwoordt de Heidelberger: *in gener-*

lei wijze, maar wij maken ook de schuld nog dagelijks meerder.

Onmogelijk om zelf te betalen, terwijl toch Gods geschonden recht om voldoening vraagt.

Daar gaan Gods kinderen persoonlijk wat van ervaren: *Ik heb gedaan, wat kwaad was in Uw oog; Dies ben ik, HEER, Uw gramschap dubbel waardig!*

Maar ook: *Zie mijn berouw, hoor, hoe een boet'ling pleit, en reinig mij van al mijn vuile zonden.*

Dan kunnen we alleen maar rust vinden waar God in Zijn heilig recht ook Zelf rust gevonden heeft, en dat is in het schuldoffer van Christus.

Hij gaf Zichzelf om voor al de Zijnen de schuld te verzoenen en het geschonden recht des Heeren volkomen te voldoen.

Onder Israël werden vele schuldoffers gebracht. Die werden gesteld; die werden door anderen geofferd, en daar kwam dus geen daad of beslissing van het offer zelf aan te pas.

Christus heeft echter Zichzelf tot een schuldoffer gesteld. Als een vrijwillige daad en wilsbeslissing.

Uit vrijwillige liefde tot de eer van Zijn Vader en de zaligheid van al de Zijnen. Door niets en niemand werd Hij gedwongen. Hij gaf Zichzelf. *Hij heeft Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld!*

En wanneer heeft Hij dat gedaan? Om te beginnen in de Raad des vredes, waar Hij op de vraag van Zijn Vader: *wie zal met zijn hart Borg worden?* heeft geantwoord: *Zie, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands.*

Maar Hij heeft dat ook gedaan in de tijd. Aan het vloekhout van Golgotha is volle werkelijkheid geworden waartoe Hij Zich van eeuwigheid reeds gegeven had. Op het altaar van het kruis heeft Hij Zichzelf tot een schuldoffer gesteld.

Wie kan dát doorgronden? Dat wonder en die liefde is alleen te beléven, te bewonderen en te aanbidden. Er is niets dat een mens zó verbreken kan,

Inhoud

86e jaargang

Nr. 28

- 1 Offer en zaad
- 2 Bijbelstudie:
Abraham bij de plaats der verwoesting (3)
- 4 Momenten uit de slotzitting van de
Generale Synode 2007 (1)
- 5 Verloren zonen en Gods verbond
- 6 Oud Goud: Gijsbertus Voetius (4)
- 8 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

dan de liefde Gods in dit schuldoffer van Christus.

En dat is ook het heerlijke dóel van dit schuldoffer, dat God de eer krijgt en een zondaar de zaligheid.

Want dit schuldoffer blijft niet zonder vrucht. Integendeel, Christus zal zaad zien als vrucht en loon op Zijn arbeid: *"als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlenen"*.

Toen Jezus in het graf gelegd werd heeft de duivel alles in het werk gesteld om Hem in het graf en de dood te houden. Maar de God des vredes heeft de grote Herder der schapen uit de doden wedergebracht. De Leeuw uit de stam van Juda heeft overwonnen.

Hij lééft, om Zijn schuldoffer van kracht te maken in de zielen van degenen die Hem van de Vader gegeven zijn. Immers: *"zo zal Hij zaad zien"*.

Hier wordt bedoeld het geestelijk zaad dat op grond van Zijn werk van schuld en straf verlost en met God verzoend wordt, en daarom eeuwig zalig zal worden.

Zaad. Dat zijn al Gods kinderen van alle tijden en plaatsen. Een schare die niemand tellen kan en die, vergaderd uit alle natiën, talen, volken en tongen, straks eeuwig zal juichen voor Gods troon.

Mogen wij door wedergeboorte en bekering al bij dat zaad behoren? Hebben we onszelf leren zien en kennen in onze zonde en schuld voor God, en in de onmogelijkheid om zelf die schuld te voldoen? En hebben we

in die nood toen dit schuldoffer van Christus leren nodig krijgen en zoeken?

"Zo zal Hij zaad zien". Dit woord is ook een belofte. Hij zál zaad zien. Daar staat de eeuwige en onveranderlijke God Zelf voor in. Dat is door niets en niemand tegen te houden of te verhinderen. Zelfs door satan niet, al probeert hij dat met list en geweld. *"Zo zál Hij zaad zien"*. Wat gelukkig dat het er zó staat. Want wij vragen van nature niet naar God. Wij begeren de dienst van God en Koning Jezus niet. Het moet tot onze schande en schaamte gezegd worden.

Maar hier boven staat de grote God.

Boven onze onwil, boven onze onmacht. En Gods eeuwige Geest zal er voor zorgen dat dit Woord vervuld wordt.

De tijd mag dan donker zijn. De aanvallen op Gods gemeente, en in het bijzonder op de jeugd van die gemeente vreselijk, evenwel: de HEERE gaat door met Zijn werk: *"als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan"*.

's-Gravenhage,

ds. J. Driessen

BIJBELSTUDIE

3

Abraham bij de plaats der verwoesting

Genesis 19 : 27-29

God gelijk geven in het oordeel
Abraham zag en ziet, zo staat er in vers 28. Alle nadruk ligt dus op het ingespannen zien van Abraham in de richting van Sodom en Gomorra.

Matthew Henry zegt in dit verband: "Abraham zag toe, niet als de vrouw van Lot met stilzwijgende afkeuring van de strengheid Gods, maar in nederige aanbidding en berusting."

Wat een groot verschil dan tussen het zien van de vrouw van Lot en het zien van Abraham. Hij heeft geworsteld om Sodom. Het liet hem niet onverschillig wat er met Sodom gebeurde. Maar nu was er bij Abraham een zien in aanbidding. Abraham heeft niet met God getwist. Hij heeft geen onheilige "waaroms" naar de hemel geslingerd. Hij heeft het doen Gods goedgekeurd. Genade leert de Heere

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@kliksafe.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:
Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór
de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Friso Hof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@kliksafe.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie
van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag**
in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties
uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten:
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van:
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.*

rechtvaardigen, juist ook in Zijn oordelen en gericht. Abraham zag de rook opgaan van de plaats waar Sodom gelegen had.

Matthew Henry zegt hier: "Zo zullen de heiligen als zij de rook zien die voor eeuwig en altoos opgaat van Babels pijniging (zoals hier van Sodom), telkens en nogmaals zeggen: *Hallelujah!* Openb. 19:3. Zij die in de dag der genade het ernstigst gebeden hebben voor de zondaars, zullen in de dag des oordeels tevreden zijn om hen te zien omkomen, en er God in verheerlijken."

Denk u eens in, op de grote dag van het laatste oordeel zullen Gods kinderen het hartelijk eens zijn met Gods gestrengte oordelen over alle goddelozen, over allen die nooit de knie van hun hart gebogen hebben voor Koning Jezus. Misschien hebt u wel bekeerde ouders gehad. Misschien hebben zij u wel met tranen vermaand tegen de zonde en opgewekt de Heere te zoeken. Misschien hebben zij u de dienst des Heeren wel aangeprezen als een zoete liefdedienst.

Maar als u verloren gaat, ondanks alle arbeid besteed aan het heil van uw ziel, dan zullen zij de Heere gelijk geven met heel hun hart in Zijn strenge oordeel. Dan zullen zij aan Gods kant staan, als de Heere tot u zal zeggen: Gaat weg van Mij, in het eeuwige vuur dat de duivel en al zijn engelen bereid is. Wat zal dat dan verschrikkelijk voor u zijn.

Laat het temeer een aansporing zijn om met uw onbekeerde hart en uw ongeredde ziel te vluchten tot de troon van Gods genade.

Aan de rand van de afgrond, maar er niet in

Gods oordelen zijn een diepe afgrond. Peilloos diep! Abraham stond hier als het ware aan de rand van die afgrond, toen hij de rook zag opgaan van de plaats waar Sodom lag. Wat zal er veel door hem zijn heengegaan. Gods oordeel kan niet dan vreselijk wezen. Door Uwe toorn vergaat ons kwijnend leven. Maar let er op, Abraham stond wel als het ware aan de rand van die afgrond, maar hij hoefde er niet in. Hij kon ook de bodem van die diepe afgrond niet zien, dat onttrok zich aan zijn gezicht vanwege de rook die uit die afgrond opging. Waarom hoefde Abraham die afgrond niet in? Omdat Christus die afgrond is ingegaan, dat Zaad Dat Abraham was beloofd. Al Gods kinderen leren er amen op zeggen, dat

zij die afgrond voor eeuwig hebben verdiend vanwege hun zonden. Ze komen ook wat dat betreft aan Gods kant te staan, zodat de Heere hen geen kwaad meer doen kan. Maar eeuwig wonder als de Heere hen er dan een oog voor geeft dat Christus die afgrond is ingegaan in de plaats van doodschuldigen die deze afgrond verdiend hebben. En Christus heeft de bodem van die afgrond van Gods oordelen wel gezien. Hij heeft die bodem gezien, toen Hij hing te bloeden op Golgotha, toen Hij het uitriep in helse diepten van Godverlatenheid: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Ja, Christus is tot op die bodem gedaald, maar Hij is er ook als Overwinnaar uitgekomen, als Degene Die de dood heeft teniet gedaan. Daarom is er verlossing van die afgrond voor mensen, die de Heere leren gelijk geven in Zijn oordelen, die de oordelen zo waardig geworden zijn. Daarom hoefde Abraham er niet in en daarom hoeft Gods volk er niet in. Daarom zullen ze het tot hun onuitsprekelijke verwondering zeggen: Gij hebt mij "uit een ruisende kuil, uit modderig slijk opgehaald, en mijn voeten op een rotssteen gesteld" (Psalm 40:3).

Wij zouden de Heere zo graag het antwoord op onze gebeden willen voorschrijven. En als het antwoord dan anders is dan wij gedacht hadden, dan zeggen we in onze dwaasheid: "Ik heb geen antwoord gekregen."

De verhoring van Abrahams gebed

Is het gebed van Abraham voor Sodom dan voor niets geweest? Heeft hij dan tevergeefs tot God geroepen in zijn worsteling om Sodom? Nee! In de eerste plaats is Abraham door dat gebed meer dan ooit met God verbonden geraakt. Zozeer, dat hij de Heere mocht aanbidden in Zijn oordelen en gericht. Vervolgens lezen we in vers 29: "En het geschiedde, toen God de steden dezer vlakte verloor, dat God aan Abraham gedacht, en Hij leidde Lot uit het midden dezer omkering, in het omkeren dier

steden, in welke Lot gewoond had." Dus Lot werd gered. Als een vuurbrand uit het vuur. Waarom werd Lot gered? Omdat de Heere dacht aan Abraham, aan het gebed van Abraham. En wees ervan overtuigd dat de Heere dit aan Abraham geopenbaard heeft. De Heere had immers al eerder gezegd dat Hij aan Abraham niet zou verbergen, wat Hij zou doen (Gen.18:17). We mogen ervan verzekerd zijn dat Abraham geweten heeft van de redding van Lot. Zeker, Abraham heeft in zijn gebedsworsteling de naam van Lot niet genoemd, maar hij heeft wel vooral aan Lot gedacht. Lot had Abraham niet mooi behandeld. Toch had Abraham gezegd: Heere, als er nog tien rechtvaardigen in Sodom zijn, zal de stad dan niet worden omgekeerd? Tien rechtvaardigen, dat wil zeggen Lot en nog negen anderen. Maar ze waren er niet. Daarom werd Sodom niet gespaard. Maar Lot werd gered. Abrahams gebed werd toch verhoord. Wel anders verhoord, maar toch verhoord. In de verlossing van Lot is Abrahams gebed verhoord.

Wij zouden de Heere zo graag het antwoord op onze gebeden willen voorschrijven. En als het antwoord dan anders is dan wij gedacht hadden, dan zeggen we in onze dwaasheid: "Ik heb geen antwoord gekregen. De Heere heeft mijn gebed niet verhoord." Weet echter dat de Heere een Hoorder van het gebed is, en het gebed van Abraham was een écht gebed. Het was geen pijl in het wilde weg geschoten, want dat is geen gebed. De Heere is een Hoorder van het gebed, maar Hij geeft Zijn *eigen* antwoord.

Wat een les is dat op de school van het gebed. Paulus vroeg of de Heere die doorn uit zijn vlees wilde wegnemen. En het was een écht gebed. Maar de Heere gaf Zijn eigen antwoord, toen Hij de doorn niet wegnam, maar sprak: "Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht." Paulus wilde die doorn kwijt, maar de Heere gaf mét die doorn Zijn ondersteunende genade. Zou de Heere, ook als Hij niet óns, maar Zijn antwoord geeft, niet veel beter weten wat goed is dan dat wij het weten?

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

Momenten uit de slotzitting van de Generale Synode 2007

Op woensdag 26 maart 2008 opende ds. J. van Ekeveld, de preses, de slotzitting van de Generale Synode 2007 te Utrecht. Hij mediteerde daarbij over Matteüs 28:20: 'En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld'.

Het doel zal worden bereikt

Wij, gevallen mensen, plaatsen ons eigen ik op de voorgrond, omdat we in onze geestelijke blindheid onszelf zoeken. De opgestane Christus echter heeft alle recht om Zijn 'Ik' voorop te zetten. Hij is uit enkel liefde de diepte van de Godverlating doorgedaan. Hij heeft Zich zo diep vernederd om een weg te banen voor Gods kerk tot de troon der genade. Daarom riep Hij uit: 'Het is volbracht'. Daarom moest de dood Hem op de Paasmorgen loslaten. Hij is de Koning van Goede Vrijdag en de Koning van Pasen, de Levende, Die nu gezeten is aan de rechterhand van de Vader. Hij alleen kon zeggen: 'Ik ben met ulieden'.

De Heere richt zich in deze tekst tot de discipelen. Van hen was weinig goeds te zeggen. Ze hadden zich allen aan Hem geërgerd in de nacht van de gevangenneming. Wat moet het wonder voor hen groot zijn geweest toen Christus sprak: *Ik ben met ulieden*. Als dat waar wordt voor ons hart, zinken we weg van schaamte enerzijds en van verwondering anderzijds. Wat zou het groot zijn als daarvan iets mocht worden beleefd tijdens de slotzitting van de synode. Dit woord van Christus geldt ook voor dagen vol zorg, afval en verworping als de onze. De Heere betuigt het ook ons: *'Zie, Ik ben met ulieden ook in zulke dagen'*. Hij is met Zijn kerk tot de voleinding der wereld. Dat betekent niet alleen het einde van deze bedeling. De woorden houden meer in: dan is het doel bereikt. God zal Zijn doel bereiken. Christus zal Zijn gemeente hebben. God zal eeuwig de eer hebben. De schare van de verlost en uit alle volken zal voor de troon eeuwig God grootmaken. Dat doel zal worden bereikt!

De tekst besluit met het woordje 'amen'. Dat getuigt van vastheid. Het

doel ligt onwrikbaar vast in de drieënige God. Christus heeft het vast gemaakt door Zijn lijden, sterven en opstanding. De Kerk uit alle volken zal God groot maken. Onze gemeenten zijn maar een onderdeelje van de kerk van Christus. Wat zal het groot zijn als wij mogen behoren tot de gemeente die zal zalig worden. Wat is het een rijke genade als mijn ik onder mag gaan in Zijn Ik. Dan begeren we te dienen. De Heere geve ons zo een gezegende vergadering. Hij schenke ons de bediening uit Hem, die grote Ik, de Koning van Pasen.

We moeten niet uit het oog verliezen dat het gros van onze studerende jongeren lid wordt van de CFSR. Bijna 34% van de leden van die organisatie behoort tot de Gereformeerde Gemeenten.

Orde op zaken

Bij de vaststelling van de wettigheid van de vergadering bleek een vijftal broeders vervangen te zijn door hun secundi in verband met ziekte en afwezigheid. Bij de zieken behoorde ook ds. W. Silfhout, de eerste scriba van de vergadering. Dat bracht uiteraard de vraag mee: Is het nodig om voor deze twee dagen een nieuwe eerste scriba te kiezen? Het moderamen was van mening dat men de vacature gezamenlijk wel kon vervullen. Ds. Silfhout was bereid gevonden om na herstel de correspondentie van de synode te voeren. Ds. P. Mulder, de tweede preses, nam op zich daarvoor de nodige aantekeningen te maken. De synode stemde met dit voorstel in. Dat gold ook voor het door het moderamen aan de afgevaardigden toegezonden voorstel voor de orde van vergaderen. De preses hield vervolgens de vergadering voor, dat gedisciplineerd vergaderen gedurende twee dagen echt nodig was. 'Niemand verlangt naar een vervolg in mei'. Hij stelde voor op deze dag alle nog niet

behandelde rapporten te bespreken met uitzondering van het Deputaatschap Diaconale en Maatschappelijke Zaken (DMZ).

Vragen over de koers van een studentenvereniging

Het betrekkelijk korte rapport van het Deputaatschap voor studerenden kreeg een brede bespreking. Onze studerende jongeren komen bijeen in kringen die het deputaatschap organiseert, maar zijn daarnaast meestal ook lid van studentenverenigingen als de CFSR, Depositum Custodi en soms van Solidamentum. Het deputaatschap onderhoudt met deze organisaties contacten door gesprekken en correspondentie.

Verschillende sprekers toonden zich bepaald niet gelukkig met de keuze van veel sprekers, die op vergaderingen van met name de CFSR, de grootste studentenvereniging, worden uitgenodigd. Zo signaleerde ds. C.J. Meeuse (Goes) 'vaak sprekers die ver van de gereformeerde gezindte verwijderd zijn'. Hij spoorde zijn collega's aan om zo veel mogelijk in te gaan op uitnodigingen om voor studentenverenigingen lezingen te houden. 'Dat wordt door studenten uit de Gereformeerde Gemeenten als bemoedigend ervaren'. De preses noemde een lezing van de roomskatholieke priester Antoine Bodar 'schokkend'. Daarmee begeeft de CFSR zich niet alleen buiten het reformatorische erfgoed, maar krijgt Bodar ook de gelegenheid om de opvatting uit te dragen dat de waarheid ook buiten het christendom te vinden is.

Waar zijn de anderen?

Ds. G. Clements (Gouda), voorzitter van het deputaatschap, beantwoordde de vragen en opmerkingen. Elk jaar opnieuw wordt de onvrede over de keuze van de sprekers, de contacten met de International Fellowship of Evangelical Students (IFES) en sommige artikelen in het blad *De Civitate* met het bestuur van de CFSR besproken. Men belooft dan om er wat aan te doen, maar in de praktijk pakt dat vaak anders uit. Het deputaatschap zal opnieuw de zaken die de synode signaleerde aan de orde stellen.

Ds. Clements wees ook op een andere ontwikkeling die zorgen geeft. Voor de bijeenkomsten van het deputaatschap worden circa 2200 uitnodigingen verzonden, maar aan deze conferenties nemen maar tweehonderdvijftig tot driehonderd studerenden

deel. Waar zijn de anderen? We zijn er kennelijk niet in geslaagd om al deze jongeren voor de gemeenten te bewaren. Ds. C.A. van Dieren (Rijssen-Noord) tekende hierbij aan dat een groot aantal studenten zich nog veel breder oriënteert dan via de CFSR. Hij pleitte voor een nog intensiever contact met de middelbare scholen om jongeren die gaan studeren direct te kunnen opvangen. Uit het rapport van het deputaatschap werd overigens duidelijk dat een grote groep thuiswonende studenten - met name HBO-studenten - zich niet aansluit bij de een of andere vorm van studentencontact. Heel vaak leven zij in de thuisgemeente trouw mee.

Kritisch én betrokken

Enkele afgevaardigden vroegen zich af of het moment niet gekomen is om jongeren heel bewust het lidmaatschap van de CFSR af te raden. 'Onze studerenden horen daar niet'. Ds. Meeuse merkte echter op dat we als gemeenten en als deputaatschap die weg niet moeten inslaan. We moeten niet uit het oog verliezen dat het gros van onze studerende jongeren lid wordt van de CFSR. Bijna 34 % van de leden van die organisatie behoort tot de Gereformeerde Gemeenten. Wie het lidmaatschap van deze vereniging gaat ontmoedigen, veroorzaakt alleen maar dat we onze jongelui kwijt raken. Hij bepleitte nadrukkelijk het vasthouden aan de koers die het deputaatschap steeds had gevaren: niet ontmoedigen, maar kritisch begeleiden. Ouderling J.H. Mauritz (Woerden) drong aan op nuancering. Per plaats kan de situatie heel verschillend zijn. Zo wees hij op de gunstige situatie in Enschede. Er zijn ook CFSR-leden die van harte zich verbonden weten met onze gemeenten. Ds. G. Clements onderstreepte nog eens dat de benadering van het deputaatschap kan worden samengevat in de woorden kritisch en betrokken. Hij wees ook op de positieve waardering van de twee jaarlijkse conferenties die het deputaatschap belegt. Ze kenmerken zich door een heel goede, aangename sfeer. De studenten zelf geven aan dat zij referaten over onderwerpen die het geestelijke leven raken, prefereren. Er zijn ook nog goede dingen.

Aan de wal

De bespreking van het rapport van het Deputaatschap van internaten voor schippersjeugd werd ingeleid door de voorzitter ds. M.J. van Gelder

(Middelburg-Zuid). Hij vatte de strekking van het rapport samen in de woorden: 'Leg het schip van het deputaatschap zo gauw mogelijk aan de wal'. Door ontwikkelingen in de schipperswereld liep het aantal kinderen dat onderdak kreeg in het internaat' Eben-Haëzer te Dordrecht de laatste jaren voortdurend terug. Dat betekende ook een voortgaande vermindering van het subsidiebedrag en de uitputting van het reservefonds. Aan vergaande maatregelen om structureel een financieel gezonde exploitatie te waarborgen, kan niet worden ontkomen. Een voorgenomen onderzoek naar samenwerking met de twee reformatische internaten die naast 'Eben-Haëzer' bestaan, vraagt om meer slagvaardigheid dan het deputaatschap samen met een synode die een keer in de drie jaar vergadert, kan bieden.

Het voorstel om het deputaatschap op te heffen kreeg de algemene instemming van de Generale Synode.

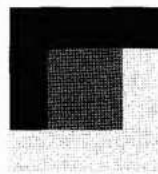
De gelden van het deputaatschap zullen worden ondergebracht in een nieuw op te richten beheersstichting. De leden van het bestuur daarvan zullen worden benoemd door de Particuliere Synode Zuid-West. Dit bestuur draagt zorg voor een verantwoording van het beleid aan deze synode.

Ds. Van Ekeveld sprak namens de vergadering een woord van bijzondere dank tot de leden van het deputaatschap voor alle inzet in de loop van een lange reeks van jaren. 'Het werk gaat door, maar op een andere manier'.

(wordt vervolgd)

Boskoop,

ds. M. Golverdingen

Verloren zonen en Gods verbond

Het is een vreselijk gevoel als je je kinderen de verkeerde weg in ziet slaan. Vaders en moeders huden hun hart vast en beseffen maar al te goed dat het gevaarlijk is om een vrije levensstijl te hebben. Er staat immers niet voor niets 'Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden'. Wie de waarschuwingen van zijn christen-ouders in de wind slaat, heeft zelfs een grotere kans eerder te sterven. Wie God verlaat, heeft 'smart op smart te vrezen' zegt een berijmde psalm. Daarbij denken we niet alleen aan te hard rijden en laat thuiskomen, maar ook met de verkeerde vrienden omgaan en Gods wetten verlaten. 'Een wijs zoon verblijdt de vader; maar een zot zoon is zijner moeder droefheid' (Spreuken 10:1). 'Een dwaas zal de tucht zijns vaders versmaden; maar die de bestraffing waarneemt, zal kloekzinniglijk handelen' (Spreuken 15:5).

Verdrietig

Jonge mensen beseffen vaak pas als ze zelf kinderen hebben, hoe ze op het hart van hun ouders gestaan hebben. Als we jong zijn, kijken we vaak heel anders de wereld in en begrijpen we niet dat onze vader en moeder een slapeloze nacht van ons kunnen heb-

ben en zonder ons met een bezwaard hart naar de kerk gaan. Waar doen ze zo moeilijk over? Maar zo voelen ouders dat nu eenmaal. Ze hebben het beste met hun kinderen voor. Toegegeven, ouders willen ook geen slecht figuur slaan in de familie en in de kerk. Ze willen zich liever niet schamen voor hun kinderen, maar daarnaast is er ook oprechte bezorgdheid.

Gebed

Wat doen ouders eraan? Beschuldigingen doet meestal geen goed, liefdevolle waarschuwingen zijn beter. En uiteraard moeten er maatregelen genomen worden als het kind nog afhankelijk is en nog thuis woont. Als onze kinderen zich niet onderwerpen, kunnen ze niet langer thuiswonen. Er staat dat we verantwoordelijk zijn voor alles dat 'in onze poorten' gebeurt. Maar daarnaast is het gebed het enige dat overblijft en dat is een machtig wapen. Het krachtig gebed van een rechtvaardige vermag veel en God geve dat we zo'n gebed mogen bidden.

Verbondskinderen

God heeft onze kinderen niet alleen apart gezet. Dat is ook een van de

voorrechten van het verbond, maar er is veel meer. De Heere heeft hen en ons niet alleen Zijn wet gegeven, maar onderstreept en benadrukt ook het evangelie. Ja, maar mijn kind wil niet naar dat evangelie luisteren, denken ouders.

Dat kan wel zijn, maar daarmee is Gods verbond niet krachteloos gemaakt! Dat jonge mensen verbondskinderen zijn betekent niet alleen dat God hen waarschuwt en nodigt! Er ligt nog meer in het verbond opgesloten! De Heere heeft beloofd dat Hij doorgaat met het zaligen van zondaren en we denken toch niet dat we God tegen kunnen houden! Ook dat weerbarstige kind niet! Misschien woont hij of zij niet meer thuis. Mogelijk zien we ze niet veel meer. Ze blijven echter in Gods bereik. Misschien zien we er zelf niets meer van en gebeurt het na onze dood, maar God is getrouw. Er zullen nog meer zondaren tot God gebracht worden.

Staat er niet in Jeremia: 'Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israël maken zal, spreekt de HEERE: Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn' (Jeremia 31:33).

Laten we toch niet denken dat Gods verbond geen waarde heeft als onze kinderen niet willen. De Heere is sterker en als Hij komt, wordt alle onwil gebroken en keren ze terug met een: 'Vader, ik heb gezondigd tegen den Hemel, en voor u; en ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden; maak mij als een van uw huurlingen' (Lukas 15:18, 19).

Wat groot

Vaders en moeders die zelf de Heere mogen kennen, kunnen soms erg verlangen naar de bekering van hun kinderen.

Wat zou het toch heerlijk zijn om van hart tot hart met hen te kunnen praten. Wat een blijdschap als we elkaar konden verstaan in de dingen van Gods koninkrijk! Ik denk aan de woorden van Maleachi over Johannes de Doper: 'En hij zal het hart der vaders tot de kinderen wederbrengen, en het hart der kinderen tot hun vaders' (Maleachi 4:6). Er is geen hartelijker en stevigere band met je kinderen dan als we een droefheid naar God over de zonde merken. Stel voor dat ze ons zouden vragen: 'Wat moeten we doen?' (Handelingen 2:38).

Doopsbediening

Bij iedere doopsbediening voelen we ons schuldig. Of niet? Wat hebben van de opvoeding terecht gebracht! Het doet pijn als onze kinderen van Gods Woord zijn afgegroeid en in de handen gevallen zijn van de godsdienst of de wereld. We denken terug aan de tijd dat ze nog klein waren. Bange vrees slaat om je hart als we aan onze kleinkinderen denken.

Het doet pijn als onze kinderen van Gods Woord zijn afgegroeid en in de handen gevallen zijn van de godsdienst of de wereld. We denken terug aan de tijd dat ze nog klein waren.

Maar toch, de doop zegt nog steeds wat over ons nageslacht. Zou er voor God iets te wonderlijk zijn? Daarom, moed houden ouders en grootouders! Bestorm de troon der genade maar en laat God niet los. Al hebben wij en onze kinderen God losgelaten, daarmee is nog niet alles kwijt. Als we moedeloos zijn en opgeven, bidden we nauwelijks meer voor ons nageslacht. Ook al staat dat God zelfs niet in de weg, het is erg en de Heere wil om Zijn genade gevraagd worden. Overdenk wat het zou zijn om uw kinderen terug te zien in de kerk. Zou u er hartelijk blij mee zijn? Stel voor dat u ze met grote aandacht ziet luis-

teren. Zou dat niet kunnen gaan gebeuren? Natuurlijk kan dat. God is een Verbondsgod! 'Gods Woord is niet uitgevallen' schrijft de apostel (Romeinen 9:6). En zo is het.

Wezen van het verbond

We hebben het er nog niet met zoveel woorden over gehad, maar in het bovenstaande ging het over het 'wezen' van het genadeverbond. Daarom is die leer ons zo lief. Gods genadeverbond gaat niet alleen over wat God kan en wil. Er is meer. Het gaat ook over wat God zál! Die leer was onze voorvaders lief en men wilde het verbond niet laten opgaan in de nodiging van het evangelie. Zeker, het evangelie wordt in het verbond ook bevestigd, maar dat is niet het enige. God belooft in het verbond dat Hij met Zijn kerk zal blijven en: 'In plaats van Uw vaders zullen Uw zonen zijn' (Psalm 45:17). Er is verwachting voor de nakomelingen (Jeremia 31:17).

Met andere woorden, niet de kinderen des vleses, maar de kinderen der belofte zijn begrepen in het wezen van het verbond der genade. Lees Romeinen 9:8 maar: 'Dat is, niet de kinderen des vleses, die zijn kinderen Gods; maar de kinderen der belofte worden voor het zaad gerekend.' Wat een heerlijke troost. Iets om werkzaam mee te zijn aan Gods troon!

Chilliwick, ds. P. van Ruitenburch

OUD GOUD

4

Gijsbertus Voetius

De trouw van God blijkt zo duidelijk in het geven van wachters die op Sions muren mochten dienen. In de Nadere Reformatie werd de oproep tot een wandel in de vreze Gods luid en duidelijk vernomen.

We hebben gezien dat er gewaar-schuwd werd tegen een dode orthodoxie waarin de praktijk van de Godzaligheid gemist werd. Waarschuwingen die ook nu niets van hun actualiteit verloren hebben. Het ware geloof zal zich openbaren in de vrucht. De verborgen omgang met de Heere zal dan ons niet vreemd zijn. Een wandel

in ootmoed, afhankelijkheid en kinderlijke vreze zal getuigenis geven van wat God gedaan heeft in het hart van hen die van nature vijanden waren van Christus en niet wilden dat Hij Koning over hen zou zijn. Een van de leidlieden van de Nadere Reformatie was Gijsbertus Voetius. Een man van buitengewone intelligentie, met grote gaven toegerust om de Heere in Zijn kerk te dienen.

Jeugd en studie

Voetius werd op 3 maart 1589 geboren in Heusden in een tijd van strijd en veel beroering. De 80-jarige oorlog

was immers nog in volle gang en de vrijheid van godsdienst, dat is: om de Heere te dienen naar Zijn Woord, was nog lang niet bevochten. Toch zouden de Nederlanden zich al spoedig ontwikkelen tot een invloedrijke zeevarende natie met kolonies in West-Indië, Oost-Indië, ja zelfs in Amerika en Zuid-Afrika. Voetius heeft in zijn lange leven veel van die ontwikkelingen nog meegemaakt.

Zoals vele anderen van Gods knechten uit die tijd stamde hij uit een voorname familie. Het is waar dat Paulus schreef in 1 Korinthe 1:26: "Want gij ziet uw roeping, broeders, dat gij niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen", maar toch nam de Heere sommigen ervan om hen te gebruiken als pilaren in Zijn kerk. Mannen die dan wel zullen hebben moeten leren dat er geen verdienstelijkheid of geschiktheid bij hen was: "Opdat geen vlees zou roemen voor Hem" (vs 29).

De stad waar hij opgroeide, zou later een van de arbeidsvelden zijn die zijn Meester hem toewees. De jonge Voetius bleek al spoedig een briljante student te zijn. Aan de universiteit van Leiden volgde hij colleges van Gomarus en Arminius. De laatste had grote invloed op veel jonge studenten, maar Voetius bleek toch van harte achter het onderwijs van Gomarus te staan en de gereformeerde leer trouw te blijven die hij later met verve zou verdedigen. Zo voor spoedig verliep zijn studie, dat hij gedurende zijn studententijd een taak als lector kreeg, waarin hij al dienstbaar mocht zijn om onvervalst Calvinisme aan zijn medestudenten mee te geven. Jong was hij toen hij afstudeerde en al spoedig de herdersstaf in zijn eerste gemeente opnam.

Werk in Gods wijngaard

Zijn eerste gemeente was Vlijmen, waar hij in 1611 bevestigd werd. Vlijmen was gelegen in een streek waar het grootste deel van de bevolking nog niet tot de kerk van de Reformatie was overgegaan, en waar het licht van het evangelie van vrije genade nog maar weinig geschenen had. In 1617 volgde de gemeente van Heusden, zijn geboorteplaats, waar hij nog 17 jaar arbeiden mocht. En werken deed hij! Voetius was gewoon, en hij was echt geen uitzondering onder de predikanten, om vier uur in de morgen op te staan om zich met gebed en meditatie voor te bereiden op zijn taak voor de nieuwe dag die weer

voor hem lag. De Heere had hem kennelijk ook met een krachtig gestel gezegend, zodat hij een enorme hoeveelheid werk verzetten kon. Hij was bijvoorbeeld gewoon, gedurende de tijd dat hij deze gemeenten diende, in acht diensten per week voor te gaan. Het is soms haast onbegrijpelijk te zien hoe veel onze oudvaders preeken, schreven en studeerden en dat zonder de hulpmiddelen die wij nu hebben. Daarnaast vond hij de nodige tijd voor intensief herderlijk werk, terwijl hij zijn studies voortzette en ook studenten in de theologie met raad en daad terzijde stond. Verscheidene beroepen naar andere grotere kerken werden op hem uitgebracht, zoals naar Rotterdam, Dordrecht en Den Haag, maar hij bleef aan zijn tweede gemeente nog geruime tijd verbonden.

En werken deed hij! Voetius was gewoon, en hij was echt geen uitzondering onder de predikanten, om vier uur in de morgen op te staan om zich met gebed en meditatie voor te bereiden op zijn taak voor de nieuwe dag die weer voor hem lag.

Professoraat in Utrecht

In 1634 werd Voetius als hoogleraar aan de Utrechtse universiteit benoemd. Dat betekende echter niet het einde van zijn pastoraat. Nog 36 jaar lang ging hij door met preken en herderlijk werk, waarvan bijvoorbeeld zijn catechiseren van weeskinderen in Utrecht een geliefd onderdeel was. Er scheen geen groter genot voor hem te zijn dan zelfs aan de kleinste kinderen onderricht te geven. Sommigen uit de kring van zijn academische bekenden verbaasden zich erover, en ergerden zich soms zelfs hieraan in hoge mate. Buitenlandse collega's die hun geleerde ambtsgeenoot wilden opzoeken, troffen daar in Utrecht in plaats van een 'statig man met professorale achtbaarheid', iemand aan, uitermate nietig van gestalte, die tot hun verwondering zijn kostelijke uren versleet met aan de jonge jeugd de eerste beginselen der godzaligheid in te prenten. Kennelijk was Voetius niet boven dit werk uitgegroeid en beschouwde hij het als tijd die uitermate nuttig en met vreugde besteed was.

De inaugurele rede, uitgesproken bij het begin van zijn arbeid in Utrecht, ging over een thema dat zeer typerend voor hem blijken zou, namelijk het samengaan van vroomheid en wetenschap. Beide zijn nodig voor de studie en de latere loopbaan van een evangeliedienaar. Het een sluit het ander niet uit, maar ze vormen samen een combinatie die van essentieel belang voor de arbeid in Gods wijngaard moet worden genoemd. Zo legde Voetius een verbintenis aan tussen het hoofdthema van de Nadere Reformatie, de beoefening van de ware godsvrucht en de wetenschap die hij met behulp van een wijsgerige (de scholastieke) methode bedreef. Heel lang, 42 jaren, heeft Voetius zijn krachten aan de Utrechtse opleiding mogen geven. Hij was een man van brede ontwikkeling, maar tegelijkertijd ook van oprechte vroomheid. Zo heeft hij als middel mogen dienen om generaties van predikanten te mogen helpen vormen. Zijn studenten kwamen overal vandaan, ook uit verre landen. Op 2 november 1676 mocht de oude dienaar zijn reisstaf neerleggen om het loon van een getrouwe dienstknecht te beërven. Om God te dienen dag en nacht in Zijn tempel.

Wachter op Sions muren

De Heere heeft Zijn begenadigde en begaafde knecht willen gebruiken om de waarheid te verdedigen tegen allerlei dwalingen die de kerk beroerden of dreigden af te voeren van de leer van de Schrift. Niet alleen de dwalingen van Rome, ook die van zijn vroegere hoogleraar *Arminius* moesten worden weerlegd en bestreden. Als afgevaardigde naar de Synode van Dordrecht in 1618-1619 leverde hij een belangrijke bijdrage aan de weerlegging van het Remonstrantisme, zoals die ook in onze veelgeprezen, maar niet genoeg gelezen Dordtse Leerregels verwoord is.

Verder valt te noemen zijn strijd tegen het rationalisme van *Descartes*, dat een groot gevaar voor de jonge kerk van de Reformatie betekende. *Descartes* wenste geen geopenbaarde waarheid van tevoren (a priori) te aanvaarden, zonder bewijzen. Hij vertrouwde op de menselijke rede, dat is het verduisterde menselijke verstand, als een gelijkwaardige bron van kennis van wat waar is. Met die menselijke ratio zouden we dan een sluitend systeem van de waarheid kunnen opbouwen. De mens in zijn hoogmoed wil graag begrijpen, en wat hij niet verklaren kan, weigert hij

dan te aanvaarden. Het is ook zo tegen ons dwaze, hoogmoedige vlees in, als een kindeke te worden en te aanvaarden wat wij niet bevatten kunnen, alleen omdat God het gezegd heeft. Het rationalisme, aanvankelijk met enig succes door Voetius en anderen bestreden, heeft later grote verwoestingen in de vaderlandse kerk aangericht. Voetius onderkende deze dreiging en heeft als een trouwe wachter op de muren van Sion gedaan wat hij kon om daartegen te waarschuwen.

Er waren nog andere gevaren die dreigden. *Johannes Coccejus*, hoogleeraar Hebreeuws aan de universiteit van Franeker en later hoogleraar theologie te Leiden, verbreidde opvattingen die geen grond in de Schrift hebben. Zijn verbondstheologie onderscheidde niet alleen verschillende openbaringsvormen van het verbond, maar scheidde de oudtestamentische bedeling zo sterk van de nieuwe, dat aan de eenheid ervan geweld gedaan werd. Bekend gevolg daarvan is de sabbatsstrijd, waarin Coccejus de opvatting huldigde dat het sabbatsgebed ceremonieel is, en daarom zijn gelding voor de nieuwe bedeling verloren heeft.

Een verwoede strijd hierover is daar het gevolg van geweest. In dit conflict koos Voetius de zijde van hen die een strikte heiliging van de dag des Heeren voorstonden. Daarin stond hij achter de Puriteinse sabbatsopvatting, die de heiligheid van Gods dag met zoveel kracht verdedigde. Eén ding is zeker: als de Heere ons liefde geeft in het hart voor Hemzelf, voor Zijn dienst en voor Zijn volk, zal ook Gods dag ons lief worden. Dan zal de verschrikkelijke ontheiliging van die dag die allerwegen gezien wordt, ons tot droefheid zijn. Ook tegen de misvattingen van de *Labadisten* heeft Voetius zich teweer gesteld. Hun onbijbelse opvattingen over de Kerk heeft hij met kracht afgewezen.

Zijn geschriften

Ook Voetius heeft geweldig veel gepubliceerd. We noemen slechts zijn wetenschappelijke disputaties, voor het grootste deel uitgegeven in de *Disputationes theologiae selectae* (1648-1669). Het is de schriftelijke neerslag van zijn befaamde zaterdagdisputen, waarvoor Voetius zelf de stellingen samenstelde en de debaters aanwees die ze moesten verdedigen. Andere studenten moesten dan proberen het gehoorde aan te vechten. Een boeiende maar ook bijzon-

der leerzame vorm van instructie. De grote betekenis van Voetius voor het kerkrecht mag hier niet onvermeld blijven, waar hij leiding probeerde te geven betreffende de problematiek van de gemeenteopbouw naar gereformeerde normen in de vier delen van zijn *Politica Ecclesiastica* (1663-1676), een werk dat nog altijd zijn waarde mag hebben.

In zijn *De praktijk der godzaligheid* (1664) zien we Voetius helder en klaar als iemand die de beginselen van de Nadere Reformatie met hart en ziel was toegedaan. Duidelijk is de beïnvloeding door Willem en Ewoud Teellinck, de Engelse puriteinen, maar ook de middeleeuwse mystiek, zoals hij die ook bij Thomas à Kempis aangetroffen had.

Wat meer is, Voetius was geen vreemdeling van de bevindelijke kennis van de waarheid die hij van dezelfde Leraar en op dezelfde School ontvangen had, namelijk aan de voeten van

Christus. Dat is onderwijs dat je een plaats geeft onder de kleinste kinderen, en je als leerjongen van de Leraar ter gerechtigheid ook dienstbaar kan maken om niet alleen de schapen, maar ook de lammeren van Zijn kudde te voeden. Je ontmoet soms mensen die het zo verschrikkelijk goed weten, maar waar toch het aantrekkelijke van de ootmoed, van de kleinheid voor God, maar ook voor de naaste, zo gemist wordt. Genade maakt klein en daarom kon Voetius, niet als de geleerde professor, maar als een bewogen herder, zo met vermaak tussen die weeskinderen zitten om hun het zo nodige onderwijs te geven. Gelukkig, als we op die hemelse academie een plaats mogen hebben. Daar is nog plaats voor blinden en dwazen, voor wie Hij een Leidsman op een onbekende en vaak onbegrepen weg wil zijn.

Staphorst,

ds. C. Vogelaar

BOEKENNIEUWS

Prof. G. Wisse, De Heilsfeiten.
Uitg. De Groot Goudriaan – Kampen.
ISBN 9 789061 406440, 309 blz.,
€ 22,50.

In het jaar 2007 was het 50 jaar geleden dat prof. G. Wisse overleed. Hij is vooral bekend geworden als kanselredenaar, die overal tijdredes hield. Maar ook door zijn praktisch-geestelijke werken en vele andere geschriften kreeg hij bekendheid. Van zijn praktisch-geestelijke werken verschenen ook in het Engels vertalingen in Amerika en Canada, waaronder *De ambtelijke bediening van Christus in de gelovigen* en het bekende boek *De droefheid naar God*.

Prof. Wisse was eerst predikant in de Gereformeerde Kerken, maar is in 1920 overgegaan naar de Christelijke Gereformeerde Kerken. De reden daarvan was, dat hij steeds meer bezwaren kreeg tegen de leer van de veronderstelde wedergeboorte en het gebrek aan een schriftuurlijk-bevindelijke prediking binnen de Gereformeerde Kerken. In 1928 werd hij benoemd als hoogleraar in de Christelijke Gereformeerde Kerken. De vakken hermeneutiek, apologetiek

en de ambtelijke vakken heeft hij gedoceerd.

Het boek *De Heilsfeiten, van Advent tot pinkstertriomf* verscheen in 1947. Wisse vond het een boek als vrucht van de levenslange arbeid op het gebied van: wat de God van het eeuwig welbehagen in de volheid des tijds voor de zondaar heeft gedaan, en wat Hij als vrucht daarvan nu ook in en door de zondaar doet. Het boek bestaat uit meditatieve schetsen waarin homiletische exegese (met het oog op de prediking) wordt geboden van belangrijke teksten van de heilsfeiten. Sommige kanten van de heilsfeiten stelt Wisse in het volle licht, andere bleven wat op de achtergrond. Hij gaf geen uitgebreide schriftuitleg van bepaalde bijbelgedeelten en schonk soms weinig aandacht aan het heilshistorische kader waarin de heilsfeiten in de Schrift staan, zodat de heilshistorische voortgang in het werk van Christus niet expliciet wordt belicht. Met nadruk wees hij erop dat het gaat om de (onderwerpelijke of subjectieve) beleving van wat God (voorwerpelijk of objectief) in de heilsfeiten heeft geschonken. Het ging hem dus om de

persoonlijke beleving van de vrucht wat God schonk en schenkt in de heilsfeiten. Deze lijn krijgt in alle hoofdstukken de volle aandacht. Karakteristiek is de mening van Wisse in de volgende uitspraak: 'Wij moeten bij al de heilsfeiten deze soevereine wet Gods in het oog houden: namelijk zoals Gods weg is vóór ons in de voorwerpelijke heilsfeiten, zo is ook naar eenzelfde lijn Gods genadegang in ons; in ons zieleleven. Dit is een goed gereformeerde bijbelse opvatting. Er is nacht, er is geboorte, er is sterven, er is opstanding, er is hellevaart, er is hemelvaart, ook binnen in ons. Dit loopt alles langs dezelfde lijnen, hier is een parallel' (blz. 33 vv). Kortweg kan worden aangeduid dat het gaat om de telkens weer terugkerende tweeslag van vernedering en verhoging. Zo was het bij Christus, zo gaat het ook toe bij Zijn kinderen. Uit de duisternis tot het licht, uit de dood tot het leven.

In zijn visie op het verbond, het geloof en de bevinding neemt hij zijn uitgangspunt in de tweeslag werkverbond-genadeverbond. Wij moeten leren inzien dat wij schuldige zondaren zijn en 'in een verbroken werkverbond liggen.' Zo alleen komt er in ons leven plaats voor (de beloften van) het genadeverbond. Op de vraag of het genadeverbond betekenis heeft voor de verbondskinderen die (nog) niet wedergeboren zijn, luidt het antwoord: ja beslist. Gods hartelijk gemeente toezegging van heil komt tot alle verbondskinderen. Zij hebben zelfs het (genade)recht om de belofte in het geloof te omhelzen (119). Echter, hij voegt er onmiddellijk aan toe dat het geloof en de geloofsdaad een gave van God is. In de schriftuurlijke bevinding gaat het ten diepste om de geestelijke kennis van Christus tot verzoening met God. Niet uit de bevinding kom ik tot Christus, maar uit de Christus kom ik tot de ware bevinding, als de geestelijke vrucht van Zijn hemels onderwijs (201). Regelmatig legde Wisse verbanden tussen de heilsfeiten en politieke en maatschappelijke ontwikkelingen in zijn tijd.

Ik wens dit boek in de handen van predikanten, ambtsdragers en gemeenteleden. Het moet wel aandachtig gelezen worden en veronderstelt wel wat kennis in de leer van de Schrift. Het is echter de moeite waard, zeker in onze tijd, ons te verdiepen in biddend opzien tot de Heere in dit wezenlijk onderwijs met betrekking tot het delen in het nut en de vrucht van de heilsfeiten. Hartelijk aanbevolen.

L. Vogelaar, Van zee tot zee zal Hij regeren. Uitgeverij De Ramshoorn, Goes. Prijs: € 27,50.

Dit jaar is de watersnood van 1953 herdacht. Voor velen was het "de ramp", zonder nadere aanduiding. De benaming "Beatrixvloed" - want de kroonprinses verjaarde op die dag - is nooit "ingeburgerd", hoewel sommigen dat wilden. De vloed betekende vaak een breuk in de gedachtewereld van mensen. Tot op heden spreekt men over de periode van vóór de ramp en die van ná de ramp!

Er zijn verschillende herdenkingsboeken uitgebracht, zoals *Van zee tot zee zal Hij regeren* (Psalm 72:4). Hierin geeft de heer L. Vogelaar, die inmiddels vaker als "kroniekschrijver" van de Gereformeerde Gemeenten fungeerde, er blijk van de gebeurtenissen in die moeilijke tijd diepgaand en bekwaam te hebben onderzocht. Van elke Zeeuwse Gereformeerde Gemeente beschrijft de heer Vogelaar het leed dat in enige uren ontstond en hoeveel slachtoffers waren te betreuren. Hij noemt hun namen, opdat wij niet vergeten zouden. Ook op de graven staan namen en geboortedata aangegeven; het vermelden van de overlijdensdatum was onnodig! Is die niet bij velen in het geheugen gegrift? Ook het materieel verlies wordt beschreven, terwijl nauwkeurig staat vermeld hoe het de gemeente en het kerkgebouw in 1953 vergaan is.

In de eerste uren, of dagen, droeg men geen kennis van de omvang van de ramp. De situatie in Zwijndrecht werd als eerste via de radio vermeld. In eerste instantie bestond de indruk dat de overstroming beperkt gebleven was tot het eigen dorp en enkele omringende polders, want de communicatie verliep moeizaam. Het was zondag, maar de gang naar Gods huis bleek meestal onmogelijk. Een week later zijn soms gezamenlijk met andere kerkgenootschappen diensten belegd. Uitvoerig gaat de auteur in op de reddingsacties, de evacuatie en de hulpverlening. Ook zuster gemeenten in den lande organiseerden die. De dominees Bel en Dieleman - hun portretten zijn op de band afgebeeld - verzetten met hun kerkenraadsleden veel werk. Zij waren niet alleen leraar, maar ook hêrder in de ware zin des woords. Diverse burgemeesters, wethouders en raadsleden bleven eveneens op hun post, zelfs toen dat eigenlijk onmogelijk was. Burgemeester De Gof-

fau van Rilland-Bath kwam in de golven om. Later bezocht koningin Juliana zijn bejaarde moeder. Trouwens alle Oranjes, zoals de "ouwe konehinne" (Wilhelmina), leefden intens mee.

Het is opmerkelijk hoeveel organisatietaalent en moed sommigen bezaten; zij gingen direct aan de slag. Hier moeten we ook op de heer P. Kuijt wijzen. Zijn "kweekschool" te Krabbendijke herbergde leerlingen uit het gehele land. De school werd tijdelijk gevestigd in een kasteel aan de Kromme Rijn bij Bunnik. Onder de leerlingen bestond vaak groot verdriet. Welke woorden moet je kiezen om een leerling ervan in kennis stellen dat zijn gehele familie is omgekomen?

Onder de doden was de bekende oudgereformeerde ouderling L. Potappel van Stavenisse. En ook kinderen verdronken, zoals Paulientje Dek uit Krainingen. Zij had een psalmbijbeltje in de handen geklemd toen haar lichaam geborgen werd! Het vee loeide in doodsangst, terwijl het onbereikbaar was. Een hond in Zeeuws-Vlaanderen kon zijn baasje tijdig wakker maken, maar stierf zelf in de golven. Anderen zagen hun burens verdrinken. Diaken A. Cijssouw van Rilland-Bath had maar één kerkenraadsvergadering bijgewoond toen hij in de woeste stroom omkwam. Zo staan veel gebeurtenissen vermeld.

Zochten vele "verklaarders" van de ramp het in de buitengewone weersomstandigheden of het gebrekkige onderhoud aan dijken en waterkeringen, onder Gods volk waren er die wezen op de zonde van Nederland als de eigenlijke oorzaak. Soms gaven ook predikanten in de weken voor de vloed aan dat zij vermoedden dat "iets" te gebeuren stond. De oordelen hingen laag... Ds. L. Rijkse zei: "God heeft niet willen doortrekken, maar toonde Zijn almacht, al heeft Hij geen voleinding willen maken. Bijzonder moest het ons treffen, dat God juist het zwaarste trof die streken, waar nog de zuivere waarheid wordt verkondigd".

De auteur beperkte zich niet tot de gebeurtenissen in de eerste dagen. Hij beschrijft eveneens de herstelwerkzaamheden en hoe men de ramp later herdacht. Bewogen, en met welgekozen woorden, heeft hij de gebeurtenissen geregistreerd. Daarvoor complimenten. Zijn invalshoek - van elke gemeente vermeldde hij de gegevens afzonderlijk - is een goede keuze; de vele foto's werken verhelderend. Deze publicatie vormt een waardevolle en blijvende herinnering aan de ramp die Nederland trof. De uitgeverij heeft het boek zeer verzorgd uitgegeven. Naar mijn mening mag het in geen gezin van onze gemeenten, zeker niet in Zeeland, ontbreken. In een twee-

de deel hoopt de heer Vogelaar die zware dagen buiten Zeeland te beschrijven. Wij kijken er met belangstelling naar uit!

Zwijndrecht,

C.R. van den Berg

Drs. C.J. Meeuse, *Schijn bedriegt*; een christelijke visie op toneel en speelfilm. Uitg. Gebr. Koster, Barneveld. ISBN 978-90-5551-441-0. 173 blz., € 14,90

Adams nageslacht wil bedrogen wezen. Zo kunnen we de inhoud samenvatten van de studie die ds. Meeuse maakte van de geschiedenis van het toneel. Voor veel ouders en ambtsdragers is het niet zo eenvoudig jongeren ervan te overtuigen dat toneelspelen en ook het kijken ernaar zich niet verdraagt met het leven naar Gods geboden.

Ds. Meeuse toont in de eerste plaats aan dat de Bijbel de beeldcultuur en alles wat onoprecht is afwijst. Met tal van voorbeelden en citaten wijst hij aan dat toneel per definitie onoprecht is. Je speelt toneel, met andere woorden, je kruipt in de huid van een ander, van een oplichter, van een overspeler, van een moordenaar. Dat mag niet. Het kijken ernaar mag evenmin, ook niet via speelfilms. Nergens in de Bijbel vinden we grond om toneel goed te praten, ook niet in het voorbeeld van de kinderen die een bruiloft of een begrafenis naspelen. Dat is kinderspel, iets wat in het leerproces naar de volwassenheid toe geoorloofd is.

Ds. Meeuse duikt diep de geschiedenis in om aan te tonen dat ook tal van heidense filosofen en pedagogen toneel afwezen, vooral om hun leugenachtige en zedenbedervende inhoud. Het moet ons, christenen, toch wel wat te zeggen hebben als heidenen toneel afwijzen. Nagevoel alle kerkvaders en oudvaders wezen toneel af, ook Calvijn, van wie wel eens beweerd wordt dat hij mild stond tegenover toneel. Weliswaar stond hij in Geneve enig toneel toe, maar dat ging niet van harte. Luther was in dezen wat ruimer. Hij meende dat het dramatiseren van bijbelse geschiedenissen de mensen dichter bij de Bijbel konden brengen.

Ds. Meeuse toont met tal van voorbeelden en citaten aan dat het dramatiseren van bijbelse geschiedenissen radicaal moet worden afgewezen, met name

omdat God werkt door Woord en Geest en niet door beelden (niet te verwarren met symbolen en gelijkenissen). Uitvoerig wordt dr. Abr. Kuiper in zijn afwijzen van het toneel besproken. Op de vraag of een christen in de komedie behoort, is het antwoord van Kuiper kort en duidelijk: "Nee."

Met name het laatste hoofdstuk biedt voor opvoeders handvatten om toneel, en daarom ook speelfilms, radicaal af te wijzen. Een probleem is daarbij wel dat de overheid onze scholen opdraagt de leerlingen in aanraking te brengen met podiumkunsten. Ook bij het onderwijs in de moderne vreemde talen worden speelfilms onontbeerlijk geacht. Binnen reformatorisch onderwijsland worden via begeleide confrontatie films, al of niet gekuist, vertoond en besproken. Ds. Meeuse wijst terecht op de gevaren van deze methode. Hij ziet meer in een radicaal afwijzen van alles wat met film en toneel te maken heeft, zoals we ook drugsgebruik radicaal afwijzen. Ouders dienen alert te zijn op wat hun kinderen aan dvd's in huis halen. Zo kan het nuttig lijken dvd's van boeken die op de literatuurlijst staan, te bekijken, maar we moeten beseffen dat bij verfilming van literaire werken de inhoud meestal 'aantrekkelijker' gemaakt wordt met erotische pas-

sages (die in het boek zelf zeer verhelderend of helemaal niet aan de orde komen). Het kijkgedrag van onze jongeren neemt zorgwekkende vormen aan.

Adam kreeg te maken met de eerste toneelspeler in het paradijs. Sindsdien gebruikt de satan toneel als een machtig wapen om de mens te verleiden tot wat de wereld kinderspel of tijdverdrijf vindt (Art. 37 NGB). Listig maakt hij gebruik van video, dvd, tv, open internet, mobieltjes, de virtuele wereld van second life, enz. Radicale afwijzing is het beste middel voor ons en onze kinderen om inhoud te geven aan onze doopbelofte. Ons doopformulier wijst nadrukkelijk op het verlaten van de wereld en het wandelen in een nieuw godzalig leven.

Het zou een goede zaak zijn als *Schijn bedriegt* een uitvoerige bespreking krijgt op kerkenraadsvergaderingen, zodat ambtsdragers op de catechisaties en de huisbezoeken voldoende argumenten hebben om tegen de vloedgolven van de tijdgeest met Gods hulp een dam op te werpen. Ook voor ouders en niet te vergeten, voor de jongeren zelf, is *Schijn bedriegt* een waardevol boek dat de richting wijst om een veilige koers te varen in medialand.

Capelle aan den IJssel,

B. Agteresch

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Moerkapelle:
ds. J.J. Tanis te Kampen;
Te Vlaardingen:
ds. G. Clements te Gouda;
Te Zoetermeer:
ds. C. Neele te Lisse.

Bedankt:

Voor Borssele:
ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;

Voor Boskoop:

ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
Voor Oostkapelle:
ds. G. Clements te Gouda;
Voor Ridderkerk-Slikkerveer:
ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack (Can.);
Voor Rotterdam-Zuidwijk:
ds. A.B. van der Heiden te Benthuizen;
Voor Westkapelle:
ds. A.J. Gunst te Nieuwerkerk;
Voor Westzaan:
ds. J.J. van Eckeveld te Zeist.

BERICHTEN

■ EVANGELISATIEAVOND TE ZWOLLE

Op vrijdag 18 april wordt er in de Boaz-

kerk van de Geref. Gemeente te Zwolle, Kromme Mijdrecht 1, een evangelisatie-avond gehouden. Ds. C. Vogelaar zal de

opening en de sluiting verzorgen. Spreker: evangelist C. van Drunen. Ook wordt medewerking verleend door: de muziekgroep van de jeugdvereniging, de vrouwenvereniging en het gemengd koor "Bel Canto". Collecte t.b.v. evangelisatie. Aanvang: 19.30 uur.

■ JONGERENBIJEENKOMST TE AAGTEKERKE

De classicale commissie jeugdzorg organiseert op **zaterdag 12 april** een jongerenbijeenkomst in de kerk van de Geref. Gemeente te Aagtekerke, Prelaatweg 19. Spreker: ds. C.J. Meeuse over het thema "Een christelijke visie op speelfilm", n.a.v. zijn pas verschenen boek "Schijn bedriegt". Aanvang: 19.45 uur.

■ ZANGAVONDEN

Brakel

Op **zaterdag 19 april** wordt er in de Hervormde Kerk in Brakel een psalmzangavond gehouden met als organist Leendert Slobbe. Medewerking wordt verleend door het kinderkoor "Samuël" en het jongerenkoor "Con Forza" uit Poederroijen, die de bovenstem zullen zingen. Collecte t.b.v. Vakantieweken Gehandicapten. Aanvang: 19.30 uur.

Rotterdam-Zuidwijk

De Ringen Midden en West van de Bond van zangverenigingen van de Geref. Gemeenten organiseren op **zaterdag 12 april** een koor- en samenhangavond in de Bethelkerk van de Geref. Gemeente te Rotterdam-Zuidwijk, Langenhorst 104. Aanvang: 19.30 uur. Opening en appelwoord (namens de jeugdbond) door dhr. M.v.d. Elst. Medewerking wordt verleend door: het jeugdkoor "Benjamin" uit Ridderkerk-Slikkerveer, het jongerenkoor "Jubilate" uit Dordrecht en het gemengd koor "Comt nu met Sangh" uit Veen. Collecte t.b.v. de JBGG.

■ 400 JAAR NADERE REFORMATIE

De stichting StoKosmos hoopt op **dinsdag 22 april** een bijeenkomst te houden t.g.v. de opening van het herdenkingsjaar 400 jaar Nadere Reformatie (1608-2008) in de Nieuwe Kerk van Zierikzee (onder de grote toren). Het thema is: "Het begin van de Nadere Reformatie op Schouwen-Duiveland". Inleiding door: prof. dr. W.J. op 't Hof. De burgemeester van Schouwen-Duiveland, mr. J.J.P.M. Asselbergs, zal een korte openingslezing uitspreken. Het muzikale deel wordt verzorgd door het koor "Chantez à Dieu". Aanvang: 19.30 uur. De toegang is gratis.

■ CONTACTGROEP AUTISME ORGANISEERT BIJEENKOMST

De contactgroep Autisme van Helpende Handsen organiseert opnieuw een bijeenkomst voor mensen die in hun relatie te maken hebben met autisme. **Donderdag 24 april** zijn zowel mannen als vrouwen, die in hun relatie te maken hebben met autisme, van harte welkom. Een ervaringsdeskundig echtpaar hoopt te vertellen hoe autisme in hun huwelijk een plaats heeft (gekregen). Er is veel ruimte voor onderling contact.

De bijeenkomst wordt gehouden in Woerden, begint om 10.00 uur en wordt afgesloten met een broodmaaltijd. Er wordt een financiële bijdrage gevraagd ter bestrijding van de onkosten. Voor meer informatie en opgave kunt u bellen naar Helpende Handsen (0348) 48 99 70 of mailen naar partners-autisme@kliksafe.nl

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

De Vluchtheuvel

Kantoor Goes

Beatrixlaan 15, 4461 PM Woerden
tel. (0113) 21 30 98

Vertrouwde en vertrouwelijke psychosociale hulpverlening. De Vluchtheuvel biedt hulp bij psychische noden, verliesverwerking, huwelijks- en gezinsproblemen. Spreekuur voor aanmelding en advies iedere werkdag van 10.00 uur tot 12.00 uur:

☎ (0348) 48 99 99

Let op! Alle hulpvragen van jongeren en met betrekking tot jongeren (en kinderen) tot en met 17 jaar via SGJToegang:

☎ 033-475 33 00

Iedere werkdag tussen 08.30 uur en 17.00 uur

teksttelefoon (0348) 48 99 98 of e-mail: jzwerusv@cbgg.nl

"Help de Vluchtheuvel helpen!" Word donateur, voor meer informatie hierover kunt u ons bereiken op tel. 0113- 21 30 98 of stort uw gift op banknummer 1328.97.768 t.n.v. Stichting Steunfonds De Vluchtheuvel.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 13 APRIL 2008

Aagtekerke 8.45 en 14.30 uur ds. Tuinier; Aalst 14.30 uur ds. M. Karens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.30 uur stud. Labee; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 10.00 uur stud. Labee; Apeldoorn 15.00 uur ds. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Beekbergen 19.00 uur ds. Kleppe; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 14.30 uur ds. Brugge; Bodegraven 16.30 uur (H.D.) ds. Paul; Borssele 14.00 uur ds. Hakvoort; Boskoop 9.30 en 15.00 uur (afscheidsdienst) ds. Golverdingen; Brakel 10.00 en 18.00 uur stud. Van Rijswijk; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 18.00 uur stud. Labee; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft

10.00 en 17.00 uur ds. Boogaard; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. Brugge; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.15 uur ds. F. Mulder; Eindhoven 10.00 en 15.00 uur stud. J. IJsselstein; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enter 15.00 uur ds. De Wit; Ermelo 9.30 en 17.00 uur ds. Verweij; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 18.00 uur ds. Gunst; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; Haamstede 18.30 uur ds. Tuinier; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 10.00 uur ds. Kleppe; Hoofddorp 9.30 uur ds. Paul; Houten 11.00 uur leesdienst en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30

(H.A.) en 15.30 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 19.00 uur ds. L. Blok; Leiderdorp 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 14.30 uur ds. Melis; Meliskerke (in Ger. Gem. Aagtekerke) 11.00 en 19.00 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Mijdrecht 15.30 uur ds. De Leeuw; Moerkapelle 19.00 uur (doventolk) ds. Clements; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur stud. Bredeweg; Nieuwerter Aa 10.00 en 19.00 uur ds. De Leeuw; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nieuwe Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nijkerk 18.30 uur ds. Schot; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 10.00 uur ds. Moens; Oosterland 14.30 uur ds. Van Gelder; Oostkapelle 10.00 en 19.00 uur (dovendiensten) ds. W. Harinck; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poortugaal 19.00 uur ds. Silfhout; Puttershoek 15.30 uur ds. Van Aalst; Rhenen 19.00 uur ds. Van Belzen; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. Van Aalst; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Van der Net; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. P. Mulder; Scherpenisse (in de Maartenskerk in Sint Maartensdijk) 18.30 uur stud. Boeder; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sint Annaland 9.30 en 14.00 uur stud. Boeder; Sint Philipsland 14.30 uur ds. Van Manen; Slidrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 17.30 uur ds. Moens; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 15.00 uur ds. Pater; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaarding 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 14.00 uur (H.D.) ds. Baan; Waar-

denburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur stud. Bredeweg; Westzaan 18.45 uur ds. Kattenberg; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Yerseke 14.00 uur ds. De Heer; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckevelde; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 15 APRIL 2008

Aalburg 19.30 uur ds. Moens; Andijk 19.30 uur ds. Beens; Hoofddorp 19.30 uur ds. M. Karens; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Van Krimpen; Lisse 19.45 uur ds. Neele; Meeuwen 19.30 uur ds. Van Boven; Nieuwdorp 19.30 uur ds. De Heer; Ooltgensplaat 19.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. Van Manen; Oosterland 19.30 uur ds. Mondria; Ridderkerk 19.30 uur ds. De Leeuw; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Bakker; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Hoogerland; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Schreuder; Uddel 19.30 uur ds. Mouw; Utrecht 20.00 uur (uitzenddienst ZGG) ds. Van der Net; Westzaan 19.30 uur ds. Vermeij.

■ WOENSDAG 16 APRIL 2008

Berkenwoude 19.30 uur ds. Van der Net; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Doetinchem 19.30 uur (H.D.) ds. Hogchem; Drachten 19.30 uur stud. Labee; Elspeet 19.30 uur ds. Tanis; Hoogeveen 19.30 uur ds. Vogelaar; Leerdam 19.30 uur ds. Van Aalst; Melissant 19.30 uur ds. Tuinier; Nieuwe Tonge 19.30 uur ds. W.J. Karels; Oudemirdum 19.30 uur ds. Van Dieren; Poederooyen 19.30 uur ds. Schot; Poortugaal 19.30 uur ds. Gunst; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Meeuse; Scherpenisse (in de Maartens-

kerk in Sint Maartensdijk) 19.30 uur ds. De Leeuw; Sint Annaland 19.30 uur ds. De Heer; Veenendaal 19.30 uur ds. Van Belzen; Zeist 19.30 uur (bidstond Part. Syn. Noord West) ds. Van Eckevelde.

■ DONDERDAG 17 APRIL 2008

Apeldoorn 19.30 uur ds. Verweij; Bodegraven 19.30 uur ds. Schreuder; Dinteloord 19.30 uur ds. L. Blok; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 13.00 uur (huw.bev.) ds. F. Mulder; Ermelo 19.30 uur ds. Melis; Genemuiden 19.30 uur ds. Van Dieren; 's-Gravenzande 19.30 uur ds. Van Manen; Kapelle-Biezeling 19.45 uur ds. Baan; Nisse 19.30 uur ds. Verweij; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Tuinier; Scheveningen 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Van Belzen; Veenendaal 13.30 uur (huw.bev.) ds. Van Belzen.

■ VRIJDAG 18 APRIL 2008

Den Helder 19.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. Heijkamp; Kootwijkerbroek 14.15 uur ds. Beens; Nieuwerter Aa 14.00 uur (huw.bev.) ds. Van der Net.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

■ ZONDAG 13 APRIL 2008

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 uur ev. J. Krijgsman en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.00 uur ev. G. Baan en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. G. van de Breevaart; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

DANKBETUIGING

Voor de vele blijken van belangstelling en het medeleven dat wij van u mochten ontvangen na het overlijden van onze geliefde schoonzuster en (oud) tante

Jannetje Elisabeth Huissen

betuigen wij u onze welgemeende dank.

De wijze waarop u met ons hebt meegeleefd, zowel persoonlijk als schriftelijk, heeft ons erg goed gedaan.

Krabbendijke, april 2008

Namens de familie:
P.M. bij de Vaate

BOEDER SCHERPENZEEL
COMFORT KLEDING

SERVICE AAN
 HUIS MOGELIJK

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING
 KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL

GLASHORST 123A | 3925 BR SCHERPENZEEL | T (033) 258 98 30 | M (06) 53 21 53 34

RST
 Zorgverleners

KRAAMZORG
THUISZORG

RST Zorgverleners.
 800 zorgverleners staan voor u klaar!
 Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
 wijkzorg, gespecialiseerde
 verzorging, verpleging,
 (huishoudelijke) verzorging:
 0342 - 42 23 24.
 Of wordt zelf RST Zorgverlener!
 Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
 info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelan 27-a • Postbus 134
 3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
 www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Aangeb. **kamer/kosth.** te Harderwijk.
 Van maand.-vrijd. voor jongen die
 S.O.M.A.-S.W.B. coll. volgt.
 Tel. 0341-417339.

Te huur in centrum **Rijssen** woning
 voor 4 pers v.a.g.v. Bel voor meer info:
 0548-518280.

Open Avond

CHE CHRISTELIJKE
 HOGESCHOOL
 EDE

Oude Kerkweg 100 | 6717 JS Ede
 T (0318) 696300 | E info@che.nl

Maak kennis met onze
 opleidingen, docenten en
 studenten op:

vrijdag
18 april 2008
16.30 - 20.00 uur

Verpleegkunde Verpleegkunde Educatie Leraar Basisonderwijs Theologie Godsdienst Pastoraal Werk Leraar Godsdienst / Levensbeschouwing	Mens & Organisatie Management Economie & Recht Personeel & Arbeid Journalistiek & Communicatie Journalistiek Communicatie Sociale Studies Maatschappelijk Werk & Dienstverlening Sociaal Pedagogische Hulpverlening
--	---

CHE overtuigend anders

WWW.CHE.NL

begrafenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
 Rotterdam, Gouda, den Haag
 en omstreken.
 Opbaarmogelijkheden in een
 door u gewenst uitvaartcentrum
 of thuis met koeling.
 Geen crematies.
 Dag en nacht bereikbaar.

 Mozartlaan 13
 3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Zoutelande, Zeeland: T.H. 2 en 6 pers.
 app. 100 m. vanaf strand en centrum.
 tel: 0118-571981

Wij verzorgen begravenissen
 (geen crematies) op de gehele Veluwe,
 in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafenisverzorger:
G. v.d. Berg | D. Markuse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o. T 0341-253813
 Kampen e.o. T 06-53363828
 Rijssen e.o. T 0548-540053
 overige plaatsen en b.g.g. T 0577-401689

Begrafenisverzorging Vos
 Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
 tel. 0577-401689

BEGRAFNISVERZORGING VOS - VERBODEN VERZORGING

Begravenisverzorging Kamsteeg

0183-449494 06-22140547

dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden.

P.F. Kamsteeg - Andel

In **Bakkeveen** (Fr/Drentse wou-
den bij Drachten) of op Ameland
en Terschelling- chalets/stacars-
huur niet duur 0512-516096
www.vdsluisvakanties.nl

HARKES
Begravenissen
*Persoonlijke zorg
door uw begravenis*

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begravenissen - Dag en nacht bereikbaar

Andante is dealer van
JOHANNUS - CONTENT - EMINENT

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

In onze beide winkels is een ruim
assortiment aan bladmuziek in zowel
notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL

Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851

Oranjestraat 6, RIJSSEN

Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nlu vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

WELKOM OP DE CGO**Je hebt de belijdeniscatechisatie
gevolgd?**

- Jammer dat de belijdeniscatechisatie voorbij is? Je wilt
je graag meer verdiepen in de Bijbel en in de leer van de
kerk? Dat kan! De CGO start D.V. in september met een
A en B-cursus voor geïnteresseerde gemeenteleden.

Welke vakken? Bijbelkunde, Dogmatiek, Ethiek,
Kerkgeschiedenis, Kerkelijke orientatie
en Sekten en stromingen.

Waar? Op zaterdagochtend
(1 x per 14 dagen) in Goes,
Dordrecht, Amersfoort en Rijsen
Op donderdagavond in Gouda.

Kosten? € 185,- (korting voor echtparen
en studenten).

Opgave bij: A.W. Burghout, Zijpestraat 26,
4675 CV St. Philipsland.

Informatie: Tel. 0167 - 573118
J.H. Mauritz, directeur, jh.mauritz@cgo.nl

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

Heerlijke vakantie in Walcheren?

Te huur vrijstaande woning aan de
rand van **Aagtekerke**. Van alle
gemakken voorzien. Dicht bij strand
en prachtige fiets- en wandelmogelijk-
heden. Nog vrij: voor wk 26, wk 27, 28
en na week 35. Tel. 06-15968874.

BRUINISSE/O'LAND: minicamping
de Welblok. Gezellige camping voor
jong en oud. Ruime plaatsen.
10 min. van Grevelingenmeer.
www.dewelblok.nl / tel. 0111-
482523. Tevens verhuur van
stacaravans (wk 31/32 bezet).

Begravenis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen

Tel. 0115-612554 - **Geen crematies****BEGRAVENISVERZORGING KINA**

010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda

D.W. Schipper 010-4506626

J. Kooijman 0182-583932

Capelle aan den IJssel

Gouda

ELSPEET: Vrijstaande luxe stenen
bungalows op ruime kavels voor
6-8 personen. Indeling: hal,
3 slaapkamers, badkamer, grote
woonkamer met open keuken,
terras en berging.

Weken 18, 31-33 niet bb.

Info: www.lochtenveld.nl

of 0577-461043/06-53651000.
Er zijn ook nog enkele nieuw te
bouwen bungalows te koop.

"Ik heb geen meps"

Dak- en thuislozen gaan vaak eenzaam door het leven. Ontmoeting wil naast hen staan, door ze op te vangen, te begeleiden en te resocialiseren. Helpt u mee?

Meld u aan als donateur.

Ontmoeting
hulp aan dak- en thuislozen

www.ontmoeting.org

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en media-gebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen. Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73** b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

REHOBOTH CHRISTIAN SCHOOL is an elementary and secondary school with an enrolment of just under 700 students, situated next to the Netherlands Reformed Congregation (GG), in the small village of Norwich, Ontario, Canada.

Although all certified teachers are kindly invited to apply, we are especially seeking intermediate and senior teachers with expertise in the areas of Mathematics, IT, French or English literature.

For more information please contact the principal, Mr. John Heikoop, 001 519-863-2403, or johnh@rcsnorwich.com.

Applications and resumes may be send to the secretary of the school board: Mr. Corney Van Wyk, 384483 Salford Road, R.R. 1, Salford, Ontario, NOJ 1 WO, or by fax: 001 519-485-1258.

Nunspeet. Te huur op camping „De Hofstee” ons **zomerh.** v.a.g.v. Nog vrij na wk 19 tot wk 26 en na wk 33. Tel. 0113-572513.

Te huur **stacaravan**, veel leefruimte. „De Hofstee”, Nunspeet, tel. 038-3856845.

Nog enkele weken te huur in de zomer: **chalet of app. 6-10 pers.**, in prachtig **Oostenrijk**, Saalbach-Hinterglemm. Info: tel. 0180-318720/06-51166845

Uddel, vrijst. woning. 5 pers. 14-28 juni - 8-15 aug. Tel. 0577401394.

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met Dhr. H. den Hollander Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

Te huur **ruime vakantiewoning** in **Zuid-Alberta**, Canada, omgeving van Lethbridge. Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken. Voor inlichtingen 00-1403-553-4023. Hollands sprekend.

De handen van de kerk wereldwijd

Dominicaanse Republiek
Gezondheidszorg

Papoea
Alfabetiseringswerk

Darfur
Noodhulp

Peru
Aandacht en liefde voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Hulp aan aidswezen

Help mee!

- Steun ons werk met een gift! Giro 307447
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of vereniging!
Tel. 0348-489910

Deputaatschap tot Hulpverlening in Bijzondere Noden van de Gereformeerde Gemeenten

Postbus 615 • 3440 AP Woerden • Giro 307447

Tel: 0348-489910 • Fax: 0348-485721 • E-mail: bijzonderenoden@cbgg.nl

Ten bate van het evangelisatiewerk in Amsterdam, bieden wij u een rondleiding door onze hoofdstad aan o.l.v. Amster-

dammer dhr. J.C. Hotting. Tevens bezoekt u onze evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' waar u, onder het genot van een koffie, e.e.a. over evangelisatie kunt vertellen. Voor €10,- p.p., €50,- per groep heeft u zeer interessant Amsterdam. Tot ziens!

Dagje Amsterdam?

DV zat. 17 mei en 7 juni

t.b.v. evangelisatiewerk Amsterdam

Reserveren:

Via 078-681-9811 (dhr. J.C. Hotting).
Verzamelen bij Centraal Station afd. kant van 'Het Huis' om 9.30 uur op zaterdag 17 mei of 7 juni.

CHRISTELIJKE

Buurtlaan Wijk 1
3905 JR Veendam

Wij verzorgen
Ede, Bennel

Te Koop: starterswoning

in het gebied Boskoop

Gebouwd op 2000 m²

14,90

om 9.30 uur op 17 mei

Tel 0342-41 69 69

Stolk Orgels
is hoofddealer van:
Johannus - Eminent

dezeuweren tegen toneel en speelfilm meer bekendheid te geven, maakte ds. Meeuse studie van de bestrijding van het toneel in het verleden. Om in de huidige praktijk op principiële wijze te

Dit is een van de stellingen die ds. C.J. Meeuse in zijn nieuwe boek uitwerkt.

Om de bijbelse argumenten tegen toneel en speelfilm meer bekendheid te geven, maakte ds. Meeuse studie van de bestrijding van het toneel in het verleden. Om in de huidige praktijk op principiële wijze te